

СТАВЛЕННЯ ДО ВАКЦИНАЦІЇ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

Морозова-Ларіна Ольга Ігорівна¹, Корніцька Вероніка Ігорівна²

¹Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психодіагностики та клінічної психології, Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка, м. Київ (Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6257-1816>

²Студентка факультету психології, Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка, м. Київ (Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9995-3984>

UDC: 159.9

АНОТАЦІЯ

У статті проводиться теоретико-емпіричний аналіз взаємозв'язку різноманітних соціокультурних чинників та нерішучості щодо вакцинації. Останні дослідження вказують на поширеність відмови вакцинуватись від різноманітних інфекційних захворювань, у тому числі від Covid-19. Таке ставлення формують різного роду чинники: власні переконання, недовіра до влади, прихильність до теорій змов.

У статті аналізуються причини виникнення нерішучості вакцинуватись та різні підходи у дослідженні цього питання, окреслюються подальші наукові перспективи. Проведене дослідження виявляє кореляційні зв'язки та особливості прояву нерішучості/відмови від вакцинації з такими соціокультурними чинниками як релігійність, ставлення до ЛГБТ спільнот, довіра до влади тощо. Надається психологічне пояснення виявленим закономірностям.

Дана робота сприяє розвитку теми формування позитивного ставлення до вакцинації.

Ключові слова: щеплення, вакцинація, Covid-19, антивакцинація.

Постановка проблеми. Всесвітня організація охорони здоров'я вважає вакцинацію (або імунізацію, щеплення) найбільш дієвим й ефективним способом лікування та профілактики інфекційних захворювань. Це також найбільш вдалий захід у контексті масової охорони здоров'я, який щорічно рятує життя і здоров'я мільйонів людей по всьому світу.

Але, попри це, за останні 20 років спостерігаються спалахи інфекційних захворювань, від яких існує вакцина. Більше того, такі спалахи захворювань трапляються у економічно розвинених країнах із високим рівнем життя, де доступ до вакцин має переважна більшість населення. Це говорить про те, що люди з тих чи інших причин нехтують вакцинацією і ця поведінка є,

нажаль, поширеною.

Дана тенденція є особливо небезпечною у контексті пандемії COVID-19. Згідно систематичного огляду щодо рівня прийняття вакцинації по всьому світу, лояльність дорослих громадян США щодо вакцинації від COVID-19 становить за різними опитуваннями від 56,9% до 75,4%. У результаті ж іншого онлайн-опитування 804 американців наприкінці 2020 року було виявлено, що 14,8% опитуваних не бажають бути вакцинованими від коронавірусу, а інші 23,0% вагаються (Jeanette B.Ruiz, Robert A.Bell, 2021). Подібна ситуація спостерігається й у ряді інших країн.

Отже, не буде перебільшенням вважати, що дослідження психологічних та соціокультурних причин

Address for correspondence, e-mail: editpsychas@gmail.com
Copyright: © Olha Morozova-Larina, Veronika Kornitska

This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

зазначеної тенденції є вкрай важливим для запобігання розповсюдження інфекційних захворювань.

Метою нашого дослідження стало вивчення питання відмови або нерішучості щодо вакцинації від Covid-19 та її зв'язок із соціокультурними чинниками (цінності, ставлення до влади тощо).

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблема упередженого ставлення до вакцинації охоплює весь світ та цікавить багатьох дослідників. Група експертів з вакцинації ВООЗ запропонувала таке визначення: "Нерішучість з приводу вакцинації – це затримка у прийнятті або відмові від вакцин, незважаючи на наявність послуг з вакцинації. Нерішучість щодо вакцинації – це складне явище, що залежить від контексту, та яке варіюється в залежності від часу, місця і конкретної вакцини. На нерішучість впливають такі фактори, як впевненість (відсутність довіри до вакцини або до постачальника), самозаспокоєння (немає відчуття необхідності, цінності вакцинації) і зручність (ускладнено доступ до вакцин)" (WHO, 2014).

Міжнародне опитування щодо впевненості в імунізації, проведене у 2016 році Larson H.J. et al підтверджує актуальність проблеми. Воно охопило 67 країн та 65 819 респондентів. 18 питань (4 з яких стосуються вакцин) були поставлені людям у формі живої зустрічі (28 країн, n = 30 230), за допомогою стаціонарного телефону (16 країн, n = 13 062) або ж онлайн (23 країни, n = 22 527). Кількість респондентів варіювалася від 398 (найменша кількість) у Алжирі до 2080 (найбільша кількість) у Афганістані (Larson H.J. et al, 2016).

Питання стосувалися важливості вакцинації, її безпеки, ефективності та релігійної сумісності із переконаннями респондента. Питання наступні:

- 1) "вакцини важливі для дітей";
- 2) "в цілому я вважаю, що вакцини безпечні";
- 3) "в цілому я вважаю, що вакцини ефективні";
- 4) "вакцини сумісні з моїми релігійними переконаннями".

Оцінювання тверджень відбувалося за допомогою п'ятибальної шкали Лайкерта.

За результатами дослідження було виявлено:

1. Європейський регіон повідомляє про найвищі середні негативні відповіді з приводу важливості (8,0%), безпеки (17,0%) і ефективності (11,3%) вакцин

(порівняно із іншими країнами регіону). Окрім цього, сім з десяти країн, респонденти яких найбільш негативно ставляться до безпечності вакцин, знаходяться у європейському регіоні.

2. Європейському регіону властивий більший скептицизм, пов'язаний із важливістю і безпекою вакцин. У той час як Південно-східний азіатський та Західний тихоокеанський регіони повідомили про найвищу релігійну несумісність із вакцинацією.

Зрозуміло, що упереджене ставлення до вакцинації детермінується різними причинами і факторами. Як вже було сказано вище, нерішучість щодо вакцинації – це складне явище, яке залежить від контексту, воно варіюється в залежності від часу, місця і конкретної вакцини (WHO, 2014). Контекст, про який йде мова, є складним і багатограним, оскільки кожна людина, не дивлячись на велику кількість стандартних причин нерішучості щодо вакцинації, приводить свою власну унікальну аргументацію. Загальні та індивідуальні причини вписані у спільну ієрархію та складно між собою пов'язані.

Дослідники (Majid & Ahmad, 2020) з університету Торонто запропонували нову методологію у дослідженні цього питання. Головна їх ідея полягає у пропозиції сприймати нерішучість щодо вакцинації та фактори, що її спричиняють, у вигляді зубчастих колес. Таким чином, коли спрацьовує один фактор, найбільш пріоритетний, автоматично починають впливати й інші. Так, усі фактори якимось чином пов'язані один з одним, навіть якщо не пов'язані безпосередньо. Огляд цієї концепції дає можливість зробити висновок, що усі фактори тісно переплітаються між собою і несуть єдиний серйозний наслідок – недовіра до уряду, медичних працівників та відмова від вакцинації.

Аналізуючи психологічні причини нерішучості з приводу вакцинації, одна з перших можливих причин, що спадає на думку – непевність в імунізації внаслідок релігійних переконань. Існують різні погляди щодо цього феномену та його вплив на непевність з приводу імунізації. Ряд досліджень доводять наявність кореляції між високою релігійністю та нерішучістю щодо вакцинації. Існує й дискусійна думка про те, що чим вищий показник релігійності країни, тим більший рівень довіри до вакцинації (Eriksson & Vartanova, 2021).

Не дивлячись на те, що окремих досліджень ізольованого впливу релігійності на нерішучість щодо вакцинації вкрай мало, – вони варті пильної уваги. У більшості ж випадків релігійні переконання включаються у групу соціокультурних та соціоекономічних факторів разом із політичними переконаннями, статтю, віком тощо.

Конспірологічне мислення відіграє велику роль у нерішучості з приводу вакцинації та є її поширеною причиною. Наприклад, існує відомий міф про те, що вакцини здатні викликати аутизм, хоча жодних емпіричних доказів цього наразі не існує (Shapiro et al., 2016).

Був проведений огляд актуальної літератури (Majid & Ahmad, 2020), де дослідники виділили 4 елементи системи охорони здоров'я, недовіра до яких є підґрунтям для поширення та розповсюдження конспірологічних теорій, а саме:

- ⇒ фармацевтичні компанії;
- ⇒ лікарі;
- ⇒ уряд;
- ⇒ академічні дослідження.

Проте, з перелічених чотирьох, ключовим елементом, який породжує різні теорії змов найактивніше, є саме фармацевтичні компанії. Далі дослідники описують чотири варіанти взаємозв'язків: перший, що фармацевтичні компанії мотивували конкретні види досліджень та ставили певні, вигідні їм, дослідницькі питання; другий, що фармацевтичні компанії платять лікарям щоб ті примушували вакцинувати дітей своїх пацієнтів; третій стосується численних відкликів вакцин; і четвертий стосується здогадок про те, що єдиний інтерес фармацевтичних компаній – максимізація прибутку (Majid & Ahmad, 2020).

У результаті проведення двох етапів анкетування батьків із Великої Британії було встановлено, що переконання у теорії змови пов'язане зі зменшенням намірів вакцинації (Jolley & Douglas, 2014). Ще одне цікаве дослідження висвітило, що існує взаємозв'язок між сильними переконаннями у змові щодо імунізації із більш сильними неприємними емоціями по відношенню до неї і великим емпіричним інтуїтивним мисленням, а також з нижчим рівнем освіти. Крім того, неприємні емоції щодо вакцинації та інтуїтивне мислення були пов'язані з відмовою від вакцинації. Ці результати

говорять нам про актуальність та значущість даної причини нерішучості щодо вакцинації.

Актуальним постало питання вакцинації від Covid-19, що породило велику кількість теорій змов. У дослідженні Vertin, P., Nera, K., & Delouvé, S. (2020), що проводилось на теренах Європи було досліджено взаємозв'язок між віруваннями в теорії змов COVID-19, ставленням до вакцини та наміром зробити щеплення проти COVID-19.

Кореляційний аналіз виявив взаємозв'язок між вірою у теорії змов та негативним ставленням до вакцинації й наміром зробити щеплення від Covid-19 у майбутньому. Також дослідження передбачало пошук більш конкретного зв'язку, а саме прихильності до лікування Covid-19 хлорохіном (котрий не пройшов достатню перевірку і не є гарантованим препаратом для лікування) зі схильністю до вірувань у теорії змов. Було доведено, що прихильники теорій змов підтримують лікування цим препаратом.

Цікавим є ще одне дослідження (Romer, D., & Jamieson, K. H., 2020), спрямоване на пошук взаємозв'язку між вірою у теорії змови та дотриманням профілактичної поведінки, слідуванням встановлених правил та вакцинації.

Результати дослідження такі, що віра у теорії змов, пов'язаних із Covid-19, була досить стабільною і в березні 2020 року і в липні 2020 року. Вона впливала на такі нюанси:

- ⇒ сприйняття загрози пандемії;
- ⇒ дотримання профілактичних заходів (носіння маски, рукавичок);
- ⇒ віра у безпеку вакцини;
- ⇒ намір зробити щеплення.

Тож, віра в теорії змови, пов'язаних з Covid-19, передбачає стійкість як до профілактичної поведінки, так і до майбутньої вакцинації проти вірусу. І для вирішення подальшого поширення вірусу буде критично важливо протистояти як теоріям змови, так і дезінформації про вакцинацію (Romer, D., & Jamieson, K. H., 2020).

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Для вивчення взаємозв'язку нерішучості щодо вакцинації та соціальних чинників (ставлення до влади та соціокультурні цінності) було проведено опи-

тування у котрому взяли участь 257 респондентів. Середній вік – 26,2 років, в середньому значення відхиляються від середнього на 10,5 років; мода – 25,37 років; медіана – 26,57 років. Варіація середня (40,15%).

Нами було сформовано опитувальник, який містив питання про ставлення до влади, вакцинації та прихильність до консервативних чи прогресивних цінностей. До консервативних цінностей належать: релігійність, повага до влади, сімейні цінності, стосунки батьки-діти; до прогресивних – толерантність до розлучення, ЛГБТ, рівноправ'я меншин. Відповіді на питання досліджувані оцінювали від 0 до 5, де 0 – те, що вони не підтримують/чому не довіряють, а 5 – те, що вони підтримують/чому довіряють.

За результатами дослідження 30% (n=80) респондентів вакцинувались, а 66,3% (n=177) – ні. У той же час, 55,2% (n=142) вважають загрозу від Covid-19 серйозною. Також, більша частина респондентів (n=167) має позитивне ставлення до вакцинації (Рис.1).

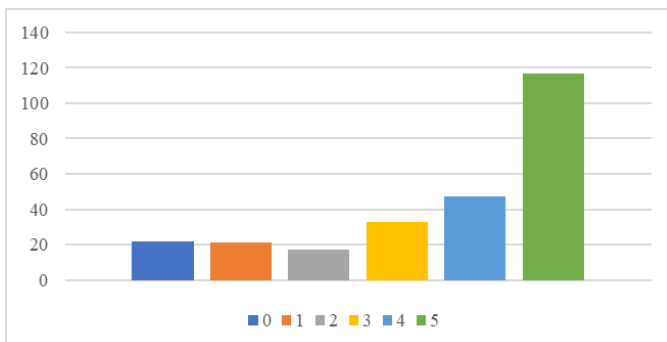

Рис.1. Ваше ставлення до вакцинації проти Covid-19?

Така статистика може свідчити про недостатню обізнаність щодо вакцинації, адже існування інформативної прогалини і породжує страх перед незвіданим. Отримані результати мають своє підтвердження у методології Majid & Ahmad, які у 5-ий фактор, що формує нерішучість щодо вакцинації, виділили – інформаційні ресурси та складність пошуку інформації

У дослідженнях, що були включені в огляд, батьки користувались 3-ма джерелами інформації:

- ⇒ представники доказової (офіційної) медицини;
- ⇒ представники комплементарної та альтернативної медицини;
- ⇒ засоби масової інформації та інтернет.

Було показано, що відкриті до нової інформації люди схильні довіряти офіційній медичній інформації.

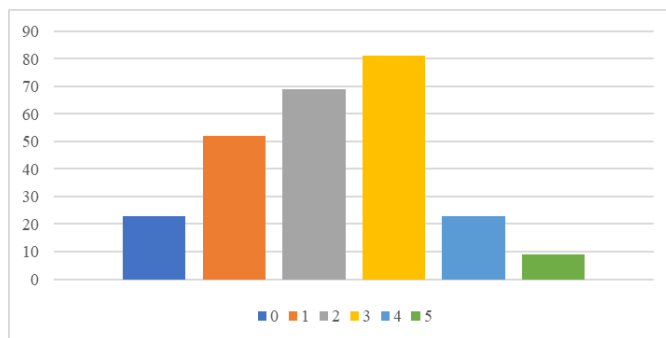

Рис.2. Чи довіряєте ви владі?

Ті, хто мають певні сумніви, вважають таку інформацію упередженою.

Більшість досліджуваних (n=111) обрала середню відповідь на питання «Наскільки результативними ви вважаєте дії влади по ставленню до Covid-19?». Можливо, визначальними у цьому є втрати, що несе кожен окремий житель країни: втрата роботи, обмеження по переміщенню, зустрічам з близькими тощо. Доцільно провести аналогію із обов'язковою вакцинацією дітей перед вступом у навчальні заклади. Це 7-ий фактор у методології Majid & Ahmad – політика обов'язкової вакцинації. Відсутність вибору у батьків ставить їх у ступор та викликає різко негативне ставлення до уряду та медицини. З цього витікає питання довіри населення до влади (Рис.2).

Так, отримані результати підтверджують думку про певний зв'язок вакцинації та довіри до влади. Наприклад, нещодавнє дослідження (Freeman et al., 2020), що проводилось у Англії та нараховує 2501 осіб показало, що 50% від вибірки не підтримують теорії змови щодо вакцинації, 25% показали посередній ступінь довіри до змов, 15% показали рівень вище середнього і 10% мають дуже високий рівень схвалення. Більш високі рівні погодження з теоріями змов були пов'язані з меншим дотриманням усіх урядових настанов та меншою готовністю проходити діагностичні тести або тести на антитіла або робити щеплення. Такі ідеї також були пов'язані з параноїдальними проявами, загальними переконаннями щодо теорій змов з приводу вакцинації та недовірою до влади. Окрім того, Majid & Ahmad у своїй методології виділили це у окремий фактор: 6 фактор – недовіра до структур охорони здоров'я та уряду.

Перед проведенням процедури кореляції було перевірено дані на нормальність розподілу за критерієм Колмогорова-Смірнова. Результат ($p=0,00$) вказує на використання непараметричних методів дослідження. Тому кореляцію було розраховано за критерієм Спірмена (Таб.1).

Досліджувані, котрі вбачають у Covid-19 сер-

люють думку досліджень розглянутих у аналізі останніх публікацій. На противагу цьому, прогресивні погляди (толерантність до ЛГБТ, рівність меншин тощо) включають у себе позитивне ставлення до вакцинації. Можна припустити, що саме юнаки становлять цю категорію досліджуваних, і їх обізнаність та більший доступ до інформаційних джерел формує прихильність до

Таблиця 1.

Кореляційні зв'язки висвітлених у роботі питань

		Чи вакцинувались ви?	Наскільки серйозною ви вважаєте загрозу від Covid-19	Наскільки результативними (позитивними) ви вважаєте дії влади по відношенню до COVID-19	Чи довіряєте ви владі?	Ваше відношення до вакцинації проти Covid-19?	Вам ближчі традиційні чи прогресивні цінності?
Чи вакцинувались ви?	Коеф. кореляції	1,000	-,082	-,007	-,053	-,040	,027
	Знач. (двост.)	.	,190	,915	,398	,525	,667
Наскільки серйозною ви вважаєте загрозу від Covid-19	Коеф. кореляції	-,082	1,000	,187**	,147*	,370**	,154*
	Знач. (двост.)	,190	.	,003	,018	,000	,013
Наскільки результативними (позитивними) ви вважаєте дії влади по відношенню до COVID-19	Коеф. кореляції	-,007	,187**	1,000	,570**	,245**	,016
	Знач. (двост.)	,915	,003	.	,000	,000	,794
Чи довіряєте ви владі?	Коеф. кореляції	-,053	,147*	,570**	1,000	,174**	-,055
	Знач. (двост.)	,398	,018	,000	.	,005	,376
Ваше відношення до вакцинації проти Covid-19?	Коеф. кореляції	-,040	,370**	,245**	,174**	1,000	,282**
	Знач. (двост.)	,525	,000	,000	,005	.	,000
Вам ближчі традиційні чи прогресивні цінності?	Коеф. кореляції	,027	,154*	,016	-,055	,282**	1,000
	Знач. (двост.)	,667	,013	,794	,376	,000	.

** . Кореляція значуща на рівні 0,01 (двостороння).
* . Кореляція значуща на рівні 0,05 (двостороння).

йозну загрозу мають позитивне ставлення до вакцинації ($p=0,370$). Однак, питання «Чи вакцинувались ви?» не корелює ні з одним вищенаведеним питанням. Тож, люди, які пройшли процедуру вакцинації керувались не лише бажанням самозахисту: це міг бути тиск зі сторони працедавця, бажання подорожувати, вільно відвідувати місця скупчення людей тощо.

Прихильники прогресивних цінностей вбачають у Covid-19 загрозу ($p=0,154$) та позитивно ставляться до вакцинації ($p=0,282$). Оскільки одним із пунктів традиційних поглядів була релігія, можемо припустити, що це є одним із визначальних факторів у формуванні думки щодо вакцинації. Отримані дані підкрес-

Таблиця 2.

Зв'язки спряженості віку та традиційних/ прогресивних цінностей

		вік						Всього
		до 18	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	
Вам ближчі традиційні чи прогресивні цінності?	1,00	0	11	5	4	2	3	25
	2,00	1	19	2	3	1	0	26
	3,00	2	49	0	9	6	3	69
	4,00	1	46	3	2	2	5	59
	5,00	2	62	6	3	3	2	78
Всього		6	187	16	21	14	13	257

вакцинації. Перевіримо це за допомогою таблиць спряженості.

Тож, наше припущення про те, що прихильниками прогресивних цінностей є, переважно, молоді люди підтвердилась. Їх більша частка припадає саме на показник «4» та «5», що і відповідає чиннику «прогресивні цінності».

Висновки. У ході дослідження було виявлено, що саме прихильники прогресивних цінностей позитивно ставляться до вакцинації. Більшу частину цієї вибірки становлять юнаки, що може свідчити про їх відкритість до нового, більший доступ до інформації та вибіркове мислення. Окрім того, таке ставлення не безпідставне, оскільки ця категорія досліджуваних вбачає у Covid-19 загрозу своєму здоров'ю.

Враховуючи отримані дані, можна зробити висновок, що головними причинами у нерішучості щодо вакцинації є прихильність традиційним цінностям. Сюди відноситься релігійність, сімейні стосунки, стосунки «батьки-діти». Основну категорію цих досліджуваних становлять люди віком 25+.

Також, в загальному, досліджувані не довіряють владі та вважають її кроки з приводу Covid-19 не результативними. Можливо, це також є одним із визначальних пунктів у формуванні ставлення до вакцинації, адже більша частина вибірки позитивно ставиться до вакцинації, але досі не зважилась на цей крок.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі зв'язку нерішучості щодо вакцинації та стосунками із лікарями, оскільки у теоретичній частині ми з'ясували, що недовіра до медичних працівників є одною із визначальних причин у формуванні нерішучості. Також, важливо дослідити тенденцію розвитку усіх розглянутих причин: чи збільшується кількість людей, що вірять у конспірологічні теорії, чи змінюється кількість самих теорій змов, яка ситуація із інформаційною базою питання серед різних вікових категорій. Питання широкі, та потребує всезагального дослідження та усунення причин, що провокують нерішучість щодо вакцинації.

References:

- Bertin, P., Nera, K., & Delouvée, S. (2020). Conspiracy beliefs, chloroquine, and the rejection of vaccination: A conceptual replication-extension in the COVID-19 pandemic context.
- Brockhoff, H. J., Mollema, L., Sonder, G. J., Postema, C. A., van Binnendijk, R. S., Kohl, R. H., ... & Hahné, S. J. (2010). Mumps outbreak in a highly vaccinated student population, The Netherlands, 2004. *Vaccine*, 28(17), 2932-2936.
- Eriksson, K., & Vartanova, I. (2021). Vaccine confidence is higher in more religious countries. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*, 1-3.
- Freeman, D., Waite, F., Rosebrock, L., Petit, A., Causier, C., East, A., ... & Lambe, S. (2020). Coronavirus conspiracy beliefs, mistrust, and compliance with government guidelines in England. *Psychological Medicine*, 1-13.
- Jolley, D., & Douglas, K. M. (2014). The effects of anti-vaccine conspiracy theories on vaccination intentions. *PloS one*, 9(2), e89177.
- Larson, H. J., De Figueiredo, A., Xiahong, Z., Schulz, W. S., Verger, P., Johnston, I. G., ... & Jones, N. S. (2016). The state of vaccine confidence 2016: global insights through a 67-country survey. *EBioMedicine*, 12, 295-301.
- Majid, U., & Ahmad, M. (2020). The factors that promote vaccine hesitancy, rejection, or delay in parents. *Qualitative Health Research*, 30(11), 1762-1776.
- Romer, D., & Jamieson, K. H. (2020). Conspiracy theories as barriers to controlling the spread of COVID-19 in the US. *Social science & medicine*, 263, 113356.
- Ruiz, J. B., & Bell, R. A. (2021). Predictors of intention to vaccinate against.
- Shapiro, G. K., Holding, A., Perez, S., Amsel, R., & Rosberger, Z. (2016). Validation of the vaccine conspiracy beliefs scale. *Papillomavirus research*, 2, 167-172.
- Thierry, S., Alsibai, S., & du Châtelet, I. P. (2008). An outbreak of measles in Reims, eastern France, January-March 2008-a preliminary report. *Eurosurveillance*, 13(13), 1-2.
- World Health Organization. Report of the SAGE working Group on vaccine hesitancy: 2014.

Olha Morozova-Larina

PhD in Psychological Sciences, associate professor of the Department of Psychodiagnostics and Clinical Psychology, Faculty of Psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Veronika Kornitska

Student of the Faculty of Psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv (Ukraine)

**ATTITUDES TO VACCINATION:
SOCIOCULTURAL AND PSYCHOLOGICAL
CONTEXT**

ABSTRACT

In the article, theoretically-empirically analyzes of the correlation of indecision regarding vaccination and social-cultural factors are conducted. The analyses of recent researches point out at spread of indecision regarding immunization against different infectious diseases, including Covid-19. This attitude is created by diverse causes/aspects such as own persuasions, mistrust of government, development of conspiracy theories.

In the article, reasons for the emergence of indecisiveness are analyzed, the existing methodologies concerning the issue are considered, and the perspective of the investigation is proposed.

The study showed the following results: 30% (n = 80) of the respondents were vaccinated, and 66.3% (n = 177) were not. At the same time, 55.2% (n = 142) consider the threat from Covid-19 as serious. Also, most of the respondents (n = 167) have a positive attitude towards vaccination and are mainly supporters of progressive values (equality of minorities, tolerance towards the LGBT community, etc.). In addition, respondents who see Covid-19 as a serious threat have a positive attitude towards vaccination ($p = 0.370$).

Summing up, the main reason for the hesitation of vaccination is adherence to traditional values. This includes religiosity, family relationships, and parent-child relationships. The main category of these subjects are people aged 25+.

Also, in general, the subjects do not trust the authorities and consider their steps regarding Covid-19 to be ineffective. Perhaps this is also one of the defining points in the formation of attitudes towards vaccination, because most of the sample has a positive attitude towards vaccination, but has not decided on this step yet.

Key words: vaccination, Covid-19, anti-vaccination.

Морозова-Ларина Ольга Игоревна

Кандидат психологических наук, доцент кафедры психодиагностики и клинической психологии, Киевского Национального Университеты имени Тараса Шевченко, г. Киев (Украина)

Корницкая Вероника Игоревна

Студентка факультета психологии, Киевского Национального Университеты имени Тараса Шевченко, г. Киев (Украина)

**ОТНОШЕНИЕ К ВАКЦИНАЦИИ:
СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ
КОНТЕКСТ**

АННОТАЦИЯ

В статье проводится теоретико-эмпирический анализ взаимосвязи нерешительности вакцинации и социокультурных факторов. Анализ последних исследований указывает на распространенность нерешительности иммунизации от различных инфекционных болезней, в том числе Covid-19. Такое отношение формируют разного рода факторы: собственные предубеждения, недоверие к власти, возникновение теорий заговоров.

Авторы анализируют причины возникновения нерешительности, рассматривают существующие методологии по данному вопросу и очерчивают дальнейшую перспективу исследований.

Проведенное исследование показывает следующие результаты: с учетом того, что 30% (n=80) выборки вакцинирована, а 66,3% (n=177) – нет, 55,2% (n=142) считают угрозу от Covid-19 серьезной. Также большая часть респондентов (n=167) имеет положительное отношение к вакцинации и в основном это сторонники прогрессивных ценностей (равенство меньшинств, толерантность к ЛГБТ сообществу и т.п.). Кроме того, исследуемые, которые видят в Covid-19, серьезную угрозу имеют положительное отношение к вакцинации ($p=0,370$).

Учитывая полученные данные, можно сделать вывод, что главной причиной в нерешительности вакцинации является приверженность традиционным ценностям. Сюда относятся религиозность, семейные отношения, отношения родители-дети. Основную категорию этих испытуемых составляют люди в возрасте 25+.

Также, в общем, испытуемые не доверяют власти и считают её шаги по поводу Covid-19 не результативными. Возможно, это также один из определяющих пунктов в формировании отношения к вакцинации, ведь большая часть выборки положительно относится к вакцинации, но до сих пор не решилась на этот шаг.

Ключевые слова: прививка, вакцинация, Covid-19, антивакцинация.

How to cite (як цитувати):

Morozova-Larina, O., & Kornitska, V. (2022). ATTITUDES TO VACCINATION: SOCIOCULTURAL AND PSYCHOLOGICAL CONTEXT. *PSYCHOLOGICAL JOURNAL*, 8(1), 102-109. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.1.7> [in Ukrainian]

Дата отримання статті: 21.10.2021

Дата рекомендації до друку: 11.12.2021

Дата оприлюднення: 30.01.2022